

מי אני?

ביחידה זו נעסוק בזהות האישית שלנו. בשלב הראשון תתבקשו ליצור את "תעודת הזהות" שלכם, ולהציג את התכונות המאפיינות אתכם ומייחדות אתכם מאחרים. היעזרו בעצות ובפרטים שבעמוד זה.

נועה: מוצאת חן בעיניי המשימה הזאת - ליצור לעצמנו "תעודת זהות".
יונתן: בהחלט, זה כאילו אומרים לנו לעמוד ולהסתכל על עצמנו לרגע מהצד.
נועה: נעים במיוחד להיזכר בכל הדברים שאני מצטיינת בהם, זה נותן לי תחושה טובה.
יונתן: מצד שני, לכל אחד יש גם תכונות טובות פחות, וגם בהן אנחנו נזכרים...
נועה: זה נכון, אבל צריך לזכור שלהרבה תכונות שנראות שליליות יש גם צד חיובי. למשל, אדם רגיש מאוד אמנם נוטה להיעלב בקלות, אבל הוא גם קשוב יותר לכאבם של אחרים.
יונתן: את צודקת, זו בהחלט נקודת מבט מעניינת...

1 מהי זהות?

לפני שנתחיל, בואו נבדוק מהי בכלל "זהות". היעזרו בהגדרות המובאות כאן ובקטעים שבעמוד הבא.

זהות
 כלל התכונות המיוחדות לאדם מסוים או לקבוצת בני אדם. (מילון אבן-שושן המחודש)

זהות
 הוא מונח המתאר את תפיסת האדם את עצמו, ואת תפיסת החברה אותו. (על פי ויקיפדיה, האנציקלופדיה החופשית)

2 תעודת הזהות שלי
לעשות היכרות עם עצמי - לעמוד מול המראה ולהסתכל ישר, באומץ, ולשאל: מי אני? מי אני רוצה להיות?

שם: _____
 גיל: _____
 תאריך לידה: _____
 מקום לידה: _____
 כתובת מגורים: _____

אני _____

... תעודת הזהות שלי

כמה פרטים על עצמי:

(בחרו שבעה פרטים מהרשימה שלפניכם, אלה שלדעתכם משמעותיים יותר לזהות שלכם והשלימו אותם)

- התחביבים שלי הם...
- מעניין אותי לדעת יותר על...
המאכל האהוב עליי הוא...
- אני חילונית/ת - מסורתית/ת - דת'ה
- תכנית טלוויזיה אהובה עליי...
- בני משפחתי הגיעו לישראל מ...
שמי הפרטי הוא... הוריי קראו לי כך כי...
- צבע השיער שלי הוא...
אבא שלי...
אימא שלי...
אני יהודי/יהודיה
- אני ישראלית/ת
- מקום מגורי...
חפץ אהוב עליי במיוחד... מפני ש...
- שיר אהוב עליי במיוחד...
- ספר אהוב עליי...
- אני תלמיד/ה בבית הספר...
- אני תלמיד/ה בכיתה...
- כך אני נראה:

חשוב לי לספר על עצמי...

ואגם ל...

חשוב לי...

(בחרו חמישה משפטים בלבד, את החשובים לכם ביותר)

- אמת היא ערך חשוב.
- אני ישראלית גאה.
- חשוב להיות אדם טוב וישר.
- חשוב להכיר את המסורת היהודית.
- מדינת ישראל חשובה לי.
- צריך לדאוג לאיכות הסביבה.
- חשוב שיהיה לאדם הרבה כסף.
- שלום עולמי הוא התקווה הגדולה ביותר שלנו.
- חשוב להיות חבר נאמן.
- כסף אינו דבר חשוב בחיים.
- אחר:

צעות היכרות עם עצמי...

3

זהות אישית

לפניכם ארבעה קטעים העוסקים במושג "זהות" ובמה שנדרש מהאדם כדי להגדיר את זהותו. קראו את הקטעים, ענו על השאלות ומלאו את המשימות.

זהות אישית היא התמונה שאדם בונה על עצמו במהלך חייו, הנותנת משמעות לחייו. אדם שזהותו מגובשת מסוגל להעריך את כוחותיו ואת חולשותיו, ומסוגל להחליט כיצד להתמודד עם קשייו. לאדם זה יש תשובות לשאלות: מהיכן בא? מי הוא? מה רצונו להיות? [...]

(מתוך: מלכה קורן ואורית יחיאלי, "ערכון הזהות האישית", אתר מנהל חברה ונוער)

- נסו לענות על שלוש השאלות המוזכרות בקטע.

3

לפיכך נברא אדם יחידי, [...] ולהגיד גדלתו של הקדוש ברוך הוא: שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד, וכלן דומין זה לזה; ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון, ואין אחד מהן דומה לחברו. (משנה, מסכת סנהדרין, פרק ד' משנה ה')

המשנה מתארת את יתרונו של האל על האדם. כשהאדם משתמש בחותם (בתבנית, בדגם) כל המטבעות זהים זה לזה. לעומת זאת, האל ברא את אדם הראשון, ובתבניתו נוצרו כל בני האדם, ואף על פי כן, כל אחד מהם שונה מחברו במראהו החיצוני ובתכונות האופי שלו, ואין בהם שניים זהים לחלוטין.

משימות:

- חשבו על תכונה אחת שעושה אתכם למיוחדים ולשונים מאחרים.
- פנו אל החבר או החברה היושבים לימינכם וציינו בפניהם תכונה טובה אחת שעושה אותו או אותה למיוחדים בעיניכם.

תהליך התפתחות זהות האני מאפשר לפְרֵט לענות על השאלה "מי אני" ו"מה אני" כמו גם "מי אני לא?" ו"מה אני לא?"; כך שהפרט מסוגל להעריך את כוחותיו ואת חולשותיו, להתייחס למערך ערכיו והשקפת עולמו, ולהחליט כיצד ברצונו לטפל בהם. כדי לעשות זאת עליו לענות לעצמו מהיכן בא ומה רצונו להיות. [...]

בתהליך יצירת הזהות נדרש המתבגר למאמץ עקבי של חיפוש פנימי ואישי כדי להצמיח את עצמו, את ייחודיותו, מתוך אין ספור אפשרויות. תהליך שראשיתו לא כולו מודעת, ותוצאותיו מעוגנות בקרקע המציאות. לא כולם פונים לכיוון החיפוש: יש שמוותרים, יש המשאירים זאת ליד המקרה, לאפשרויות מזדמנות.

(מתוך: רותי בירגר ומיכל ניר, "זהות האני בגיל ההתבגרות: לקראת חיפוש משמעותי מכוון תכנית התערבות לפיתוח הזהות", אתר "שבתון")

- נסו לחשוב על שני משפטים שבהם אתם יכולים להגדיר את עצמכם: "מה אתם" ו"מה אתם לא".
- בפסקה השנייה הכותבות מסבירות שכדי ליצור זהות נדרש מאמץ. למה לדעתכם הן מתכוונות?
- בפסקה השנייה כתוב שיש מתבגרים המתייאשים מהמאמץ ליצור זהות ו"משאירים זאת ליד המקרה". תארו למה לדעתכם הכוונה?

אי אפשר למלא מקומו של אדם, [...] האדם, כל אדם אין לו תמורה, הוא אינו "אחר" שאפשר למלא מקומו באחר, אלא "יחיד" שיש בו משהו שמיוחד אך ורק לו ולא לשום אדם אחר. [...]

(הרב יוסף דב הלוי סולובייצ'יק, על התשובה, ההסתדרות הציונית העולמית, ירושלים תשמ"ז, עמ' 246)

הרב יוסף דב הלוי סולובייצ'יק (1903-1993) רב, ראש ישיבה, פילוסוף, הוגה דעות וממנהיגיה הרוחניים של היהדות האורתודוקסית בארצות הברית.

4

לקראת סיכום

ביחידה זו הגדרנו את זהותנו האישית. בין שאר הפרטים המרכיבים את זהותנו, אנחנו גם יהודים וישראלים. בתכנית "זהות בכחול-ולבן" ננסה לחקור מה כוללת הזהות היהודית והישראלית שלנו.

השיר "רק בישראל" הוא הזדמנות לבדוק כיצד הגדיר הפזמונאי אהוד מנור את הישראליות.

רק בישראל

מילים: אהוד מנור
לחן: גורית הירש
ביצוע: להקת חיל הים

כל העם במלואים,	רק בישראל.
מתנדבים עושים חיים,	רק בישראל.
הכרמל יורד לים,	רק בישראל.
דיסקוטק נסגר מקדם,	רק בישראל.

צנחנים הם צנחנים,	רק בישראל.
טיסים הם טיסים,	רק בישראל.
לא ינום ולא יישן,	רק בישראל.
התנדב לחיל הים,	רק בישראל.

התפוז הכי מתוק,	רק בישראל.
הירקון תמיד ירק,	רק בישראל.
יום הולדת לאילן,	רק בישראל.
וכנרת מול גולן,	רק בישראל.

1 כמה מהאמירות בשיר מציינות עובדות (למשל "הכרמל יורד לים") וכמה מהן הן אמירות על אופיים המיוחד של החיים בישראל (למשל "כל אחד רוצה טובה...") בחרו אחת מהאמירות מהסוג השני והסבירו מה משמעותה לחיים בישראל.

2 לדעתכם, האם יש בשיר אמירות שאינן נכונות?

3 כתבו בית נוסף לשיר.

נועה: היה נחמד מאוד ליצור את "תעודת הזהות", לא?
יונתן: כן, נחמד לעצור ולחשוב מה מאפיין אותי... בדרך כלל לא יוצא לי לחשוב על זה...
נועה: אני הרגשתי גם כאילו אני עושה חשבון נפש. כי מיד לאחר שחשבת "מה אני ומי אני?" מיד חשבת גם: האם זה באמת מה שאני רוצה להיות? האם הייתי רוצה לשנות משהו?
יונתן: אז זה טוב, לא?
נועה: בעיקרון כן, אבל זה אומר שאחר כך צריך גם לשנות את מה שדורש שינוי - כלומר צריך לעבוד...
 (Illustration of two children talking)